

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.21.015/2016/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. P. L. pártfogó ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Sz. Sz. jogtanácsos által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 5.P.20.413/2014/97. számú ítélete ellen a felperes 99. és 101. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a szabad mozgástér hiánya miatt előterjesztett keresetet érintően - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül, *az állam által viselendő 50 000 (Ötvenezer) forint eljárási illetékre is kiterjedően* - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot ebben a részben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja; egyebekben az ítélet nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helyben hagyja.

Megállapítja, hogy a részítélettel elbírált 75 400 000 (Hetvenötmillió-négyszázezer) forint fellebbezett érték alapján a felperest a másodfokú eljárásban képviselő pártfogó ügyvéd munkadíját és a le nem rótt 2 416 700 (Kétmillió-négyszáztizenhatezer-hétszáz) forint összegű fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli; a hatályon kívül helyezés folytán további 83 300 (Nyolcvanháromezer-háromszáz) forint fellebbezési eljárási illeték feljegyzésre került.

Ez ellen a részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes 2012. július 30. és 2013. július 29. között fogvatartottként tartózkodott az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben.

2014. február 7-én a felperes arra hivatkozva, hogy az alperes 1./ a nem megfelelően kialakított járművekkel szállítása által a testi épségét és egészségét veszélyeztette; 2./ a szállítások során a szükségletei elvégzésének az egészségre ártalmas körülményei biztosításával vele szemben embertelen és megalázó bánásmódot tanúsított; 3./ a munkából 2012. november 7. napján valótlan indokokkal kiállításával megsértette az egyenlő bánásmód követelményét; 4./ az **s1**-as zárkában a 2012. augusztus 2. és 2012. október 1. közötti időszakban elhelyezése során a fogvatartottak vele szembeni veszélyeztető magatartása elleni fellépés elmulasztásával az életét és testi épségét veszélyeztette; 5./ az **f1**-es zárkában a 2012. szeptember 3. - 17. közötti időszakban biztonsági őrizete során a suicid hajlama ellenére a földhöz nem rögzített vaságy

elhelyezésével a személyét veszélyeztette; 6./ felelős azért, mert a biztonságos elhelyezése hiányában az L épületben zárkatársa 2013. szeptember 18-i bántalmazása folytán maradandó egészségkárosodást szenvedett; 7./ az ugyanezen zárkatársával 2012. december 11-én a **x-i** büntetés-végrehajtási intézetben séta közben és 2013. április 30-án orvosi rendelésen egy helyen tartózkodása miatt közvetve veszélyeztette az életét és testi épségét; 8./ az egy főre eső szabad mozgástér hiánya miatt embertelen és megalázó bánásmódban részesítette; 9./ a **kx**-es zárkában 2013. december 18. és 20. közötti tartózkodása során különböző biztonsági csoportba sorolt személlyel együttes elhelyezése miatt embertelen és megalázó bánásmódban részesítette; 10./ 2012 szeptemberében élettársának és jogi képviselőjének írt leveleit és 2013 januárjában az intézet parancsnokának írt leveleit jogsértően visszatartotta; 11./ az élettársától telefonálás és étkezés céljára küldött pénzüsszegek folyamatosan letéti pénzként kezelésével, 2013 júniusában az élettársa által telefonálás céljára küldött pénz visszatartásával, 2013. augusztus, szeptember, november és december hónapokban a **s-i** büntetés-végrehajtási intézetből visszaszállítása iránti kérelme valótlan indokokkal való elutasítása miatti beszélők elmaradásával megsértette a pénzükezelés és a kapcsolattartás szabályait, egyébként a telefonálással kapcsolatos költségeket jogsértően számlázta, és jogsértően végeztetett vele kötelező kényszermunkát - összesen 78 000 000 forint (részletezve az egyes tényállások miatt: 1./ - 7 800 000 forint, 2./ - 2 600 000 forint, 3./ - 2 600 000 forint, 4./ - 5 600 000 forint, 5./ - 6 500 000 forint, 6./ - 36 400 000 forint, 7./ - 5 200 000 forint, 8. + 9./ - 2 600 000 forint, 10./ - 2 600 000 forint, 11./ - 5 200 000 forint) nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti igényt terjesztett elő az alperesnél.

Az alperes a 2014. február 26-án kézbesített számú határozatával a kártérítési igényt elutasította.

A felperes keresetében a kártérítési igényében megjelölt magatartások miatt kérte az alperes kötelezését 78 000 000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére és a jogsértő magatartások megszüntetésére.

Az alperes a jogszabályi előírásoknak megfelelő magatartására hivatkozva a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság 97. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította; megállapította, hogy a felperes kirendelt pártfogó ügyvédjének munkadíját és a feljegyzett 1 500 000 forint kereseti illetéket, valamint a felmerült 193 308 forint költséget az állam viseli.

Az elsőfokú ítélet a 2014. március 14. napjáig hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 75. §-ának (1) bekezdésére, 76. §-ára, 84. §-ának (1) bekezdése a) és e) pontjára, 339. §-ának (1) bekezdésére, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Római Egyezmény 3. Cikkére, az Alaptörvény III. cikkének (1) bekezdésére, a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról rendelkező 1979. évi XI. törvényerejű rendelet (Bvtvr.) 36. §-a (1) bekezdésének a) pontjára és 125. §-ára, a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 48. §-ának (1) és (2) bekezdésére hivatkozva a keresetet egészében

alaptalannak találta. Megállapította, hogy a felperes testi épsége és élete nem volt veszélyeztetve azáltal, hogy megbilincselve szállították közúti fogalomban. Az elítélt mozgásának a korlátozására a bilincs vagy a végtagra helyezett testi sérülést nem okozó más eszköz a jogszabályi rendelkezések alapján alkalmazható, a bilincs viselését a szállítás egész időtartamára az alperes mérlegelési jogkörében eljárva, jogszabályszerűen rendelte el; továbbá becsatolta mindkét szállító jármű műszaki adatlapját, amellyel igazolta, hogy azok a forgalomba helyezés és forgalomban tartás műszaki feltételeinek megfeleltek - ebből az okból az igazságügyi szakértői kirendelés szükségtelen volt -; azáltal pedig a testi épsége és egészsége a felperesnek nem sérült, hogy az ülések háttámláját vascső szegélyezi. Nem értékelte embertelen, megalázó bánásmódnak, hogy a szállító járműveken angol WC nem állt rendelkezésre, a szükséglet elvégzésére egy vödör volt biztosítva. A szállítás megkezdése előtt és annak befejezésekor lehetőség van a szükséglet elvégzésére, amennyiben a fogvatartott pedig a szállítás közben rosszul lesz, haladéktalanul gondoskodni kell orvosi ellátásról. A felperes nem bizonyította, hogy az utazás időtartama alatt ebből eredően hátránya származott, a tilalmazott bánásmódnak pedig a hátrány egy minimális szintjét el kell érnie ahhoz, hogy azt kínzásnak vagy embertelen, megalázó bánásmódnak lehessen tekinteni. Nem sértette az alperes a felperesnek a munkából való leváltásával az egyenlő bánásmód követelményét, a rendelkezésre álló hivatalos feljegyzésekből ugyanis azt lehetett megállapítani, hogy a felperes elkövetett bűncselekménye, szexuális beállítottsága miatt a gépkezelő betanított munkakörben foglalkoztatása konfliktusforrás volt, a munkáltató kérésére éppen testi épségének megóvása érdekében került sor a leváltására. A felperes mérlegelte egyrészt a munkához való jogot, másrészt a testi épséghez és egészséghez való jogot, ennek alapján az előbbi jog korlátozása az utóbbi jog érvényesülése érdekében indokolt volt, a korlátozás a cél elérésére alkalmasnak és arányosnak minősült. Nem bizonyította a felperes, hogy az **f2**-as zárkába helyezése miatt a fogvatartottak az életét, testi épségét veszélyeztették, őt életveszélyesen megfenyegették. A rendelkezésre álló adatok szerint erről a nevelőnek nem volt tudomása, az érintett fogvatartottak a felperesi előadást kifejezetten tagadták. Az **f1**-es zárkában a fekhely rögzítése az előírásoknak megfelelt, arra nem volt adat, hogy a felperes bármilyen pszichés problémát jelzett volna, a perben kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleménye szerint pedig nem tárhatóak fel a felperesnél olyan személyiségjellemzők, amelyek az öngyilkosság szempontjából veszélyeztetett helyzetre utalnának. Megállapítható ugyan a rendelkezésre álló bizonyítékokból, hogy 2012. szeptember 17-én a felperest **M. S.** rabtársa bántalmazta, a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye alapján a bántalmazás a dobhártya repedését okozta, a magas hangokat érintő halláscsökkenés és fülzúgás áll összefüggésben a bántalmazással, halláskárosodás ebből következően nem alakult ki, a bántalmazással okozati összefüggésben maradandó károsodás nem jelentkezett, a nem vagyoni kártérítés alkalmazásához szükséges mértékű nem vagyoni sérelmet a felperes nem szenvedett el. A bántalmazást követően az alperes fegyelmi eljárást folytatott le **M. S.**ral szemben, tehát a bántalmazást utólag dokumentálta. Arra viszont nem volt ráhatása az alperesnek, hogy más büntetés-végrehajtási intézetben az őt bántalmazó fogvatartottal egy helyen tartózkodott. A szabad mozgástér hiányára a felperes csak általánosságban hivatkozott, konkrét időpont és létszám megjelölése nélkül, határozott kérelem hiányában pedig az általa előadott sérelmek nem voltak vizsgálhatók. Önmagában az az általános nyilatkozata, hogy másik biztonsági csoportba sorolt személlyel együttes elhelyezése számára sérelmes

lett volna, konkrét bizonyítékok nélkül a veszélyeztetés megtörténtét nem igazolja. A csatolt okiratok alapján megállapítható volt, hogy az alperes a fegyelmi tárgyalás előtt megfelelő időben értesítette a felperes jogi képviselőjét, kérelme a parancsnokhoz eljutott, a kapcsolattartási és védelemhez való joga nem sérült. Nem sértette meg az alperes a pénzkezelésre irányadó és a hivatkozottak szerinti kapcsolattartási szabályokat sem. A letéti számlán található pénzüsszegekből nem határozható meg, hogy azt milyen célra kívánja a fogvatartott fordítani. Saját hatáskörében jogosult volt az alperes abban a kérdésben állást foglalni, hogy a más büntetés-végrehajtási intézetből történő visszaszállítás iránti kérelemről milyen álláspontot foglal el. A telefonszolgáltatást a büntetés-végrehajtási intézetben egy gazdasági társaság végzi, nyugta- és számlaadási kötelezettsége a gazdasági társaságnak van. Mindezen felül a felperes nem bizonyította, hogy az alperesnél tartózkodása idején a kapcsolattartása bármilyen módon akadályoztatva lett volna.

Az elsőfokú bíróság elutasította a felperesnek a polgári peres ügyekben el nem terjedt poligráfós, valamint a kereset elbírálása szempontjából további bizonyításra alkalmatlan helyszíni szemle iránti indítványait.

Az alperes jogsértő magatartása hiányában az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperes teljes személyes költségmentessége folytán rendelkezett a feljegyzett kereseti illeték, az állam által előlegezett szakértői költség és a pártfogó ügyvédi munkadíj állam általi viseléséről.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az ítélet megváltoztatását, a jogsértések megállapítását és részére 78 000 000 Ft összegű kártérítés megítélését. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokkal szemben utasította el az okiratok beszerzésére, igazságügyi szakértői bizonyításra, poligráfós vizsgálatra irányuló indítványait, ezzel a bizonyítás elől elzárta. Előadta, hogy a becsatolt forgalmi engedély nem bizonyítja, hogy a használat során a jármű megfelelt az előírásoknak. Ezzel szemben a használat során a jármű nem volt biztonságos. Bizonyította a járművön történő szükségletek elvégzésével kapcsolatos állításait, viszont az elsőfokú bíróság a jogsértést indokolatlanul mégsem állapította meg. A szabad életben és munkahelyen előforduló kellemetlenségekre hivatkozás pedig az ügy eldöntése szempontjából irreleváns. A munkából való kiállításával és az **s1**-es zárkában történetekkel kapcsolatban az ítélet feltételezésekbe bocsátkozott. A jogszabályi előírások rögzített kemény fekhely biztosítását írják elő, így a mozdítható fekhely ellentétes a jogszabályi rendelkezésekkel. Az igazságügyi orvosszakértői bizonyításból megállapítható, hogy **M. S.** által elkövetett támadás következtében maradandó halláscsökkenést szenvedett el, és maradandó fülzúgása alakult ki. A támadásért az alperes felelős, mert azt megelőzően egy hónappal közölte, hogy haragos viszonyban állnak, és bármikor megtámadhatja, ennek ellenére az alperes vele egy helyiségben helyezte el. Hivatkozott arra, hogy mind a Kúria, mind az Emberi Jogok Európai Bírósága több ítéletében kifejtette, hogy a 4 m² alatti elhelyezés jogsértő, a jogsértő elhelyezésért pedig az alperes felelős, ennek ellenére az elsőfokú bíróság indokolatlanul nem állapított meg a hátrányára jogsértést. Ugyancsak jogszabálysértő volt a **kx**-es zárkában különböző biztonsági csoportba sorolt személlyel együttes elhelyezése. A pénzkezeléssel kapcsolatos okirati bizonyítékokat az alperes nem

csatolta, számlaadási kötelezettségének megállapíthatóan nem tett eleget. Sérelmezte az ítéleti indokolást annyiban is, hogy a telefonszolgáltatást más gazdasági társaság végezte volna, tekintettel arra, hogy a szolgáltatást az alperes biztosította.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján való helybenhagyását kérte. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság részletes és alapos bizonyítást folytatott le, a rendelkezésre álló bizonyítékokat megfelelően mérlegelte, és megalapozott ítéletet hozott. A fellebbezés csak általánosságban és nem értékelhetően adta elő, hogy milyen okokból lenne indokolt az ítélet megváltoztatása.

Az ítélet tábla a fellebbezést a következők szerint a szabad mozgástér hiányára alapított kereseti részben érdemben nem tudta elbírálni, egyebekben a nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét nem találta alaposnak:

A fellebbezést érdemben csak a nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti részben kellett elbírálni, mivel a felperes a keresetében ezen kívül a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének d) pontja szerinti, a személyiségi jogsértés objektív jogkövetkezményei közül a sérelmes helyzet megszüntetését kérte, a fellebbezésében viszont a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a személyiségi jogsértés megállapítása iránt terjesztett elő kérelmet. Az előző jogkövetkezmény iránti keresetet elutasító elsőfokú döntés a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján fellebbezés hiányában nem volt felülbírálható, míg a megállapítás iránti kereset a Pp. 146. §-ának (1) bekezdése szerinti keresetváltoztatás tilalmába ütközött, és a keresetet erre a részre a másodfokú eljárásban kiterjeszteni már nem lehetett.

Mellőzi az ítélet tábla az első fokú ítélet 14. oldala utolsó bekezdésének első két mondatában a felperesi manipulációra tett szubjektív, a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen bírósági értékelést, mert ilyen tartalmú közlésnek a Pp. 221. §-ában szabályozott tartalmi követelményekből következően az ítéleti indokolásban nincs helye.

Egyetértett az ítélet tábla az elsőfokú ítéletnek - *a szabad mozgástér hiányára alapított kereseten felül előterjesztett további kereseteket érintően* - a nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti keresetet egészében elutasító rendelkezéseivel.

A Ptk. 355. §-ának (1) és (4) bekezdésében nevesített, a személyiségi jogsértés szubjektív jogkövetkezményeként alkalmazandó 84. §-a (1) bekezdésének e) pontján alapuló nem vagyoni kártérítés a személyiségvédelem kompenzálásának általános eszköze. Feltétele valamely, a Ptk. 75. §-ának (1) bekezdése szerinti általános védelmet megalapozó, abszolút szerkezetű jogviszonyt keletkeztető, a Ptk. 76. §-ából következően az emberi méltóságból mint anyajogból levezethető személyiségi jog megsértése. Nem vagyoni kártérítés iránti kereset ebből következően csak akkor lehet alapos, ha az érintett bizonyítja, hogy a sérelmezett magatartások a fizikai, lelki, szellemi egységet képező személyisége ellen irányultak.

A polgári anyagi jogszabályi rendelkezések nem azonosítják a személyiségi jogi védelmet az alkotmányos alapjogok vagy bármilyen anyagi jogi és eljárásjogi jogszabály által biztosított alanyi jog megsértésével. A személyiségi jogok sajátossága az, hogy az ember

fizikai, lelki egységének, létezésének lényeges vonásaira vonatkozik. A személyiségi jogi pereknek nem feladatuk más jogterületre tartozó jogvita eldöntése. A büntetés-végrehajtás esetleges hiányosságainak az orvoslása az adott törvényi keretek által biztosított jogorvoslati és egyéb eszközök által lehetséges, a személyiség lényegét ért sérelmek - tehát kifejezett személyiségi jog elleni jogsértés - hiányában a személyiségvédelem szankciói nem alkalmazhatók. Önmagában a büntetés-végrehajtási intézetek tevékenységeire irányadó szabályok megsértése - többlettényállás megvalósulása hiányában - a személyiségi jogok megsértése megállapítására nem szolgálhat alapul.

A fentiekből következően nem adhat alapot személyiségi jogvédelemre és nem vagyoni kártérítés megítélésére - még a jogsértés bizonyítottága esetén sem - a levél visszatartása, a fegyelmi eljárásban az eljárási jogok gyakorlásának korlátozása, a kapcsolattartáshoz való jog akadályozása, a pénzkezelés jogszerűtlensége, mivel ezek a magatartások önmagukban - bár kerülhetnek jogszabályi rendelkezésekkel szembe -, többlettényállás hiányában az emberi lét lényeges elemeit, a személyiséget nem érintik. A felperes által a kereset 10. és 11. pontjaiban hivatkozott szabálytalanságok nem irányultak a felperes emberi mivolta, az emberi méltóságából kibontakoztatható fizikai, lelki, szellemi személyiségi jogi jellemzői ellen, a nem vagyoni kártérítés alapjául nem szolgálhattak.

A Ptk. 76. §-a a személyiségi jog *megsértése* esetén teremti meg a személyiségvédelem objektív és szubjektív szankcióinak alkalmazhatóságát, a sérelem elvi lehetőségére, a veszélyeztetésre hivatkozás legfeljebb a Ptk. 341. §-ának (1) bekezdése alapján a veszélyeztető magatartástól eltiltás, a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére kötelezés és szükség szerint biztosíték adása iránti kérelmet alapozhat meg, de nem adhat alapot a pénzbeli marasztalásra. A felperes a nem megfelelően kialakított járművekkel szállítása, az **s2**-as zárkában a fogvatartottak veszélyeztető magatartása elleni fellépés hiánya, az **f1**-es zárkában nem rögzített fekhely elhelyezése, valamint a korábban őt bántalmazó személlyel egy helyiségben tartózkodása tekintetében maga sem hivatkozott a testi épsége, egészsége tényleges sérülésére, csak azok veszélyeztetettségére, így a kereset 2./, 3./, 6./ és 9./ pontjaiban előadott magatartások a nem vagyoni kártérítés megítélésére ugyancsak nem adhatnak alapot.

Osztotta az ítéletábra az elsőfokú ítéletnek azt a jogi álláspontját, hogy a - szabad mozgástér hiányát nem tekintve - további előadott alperesi magatartásokkal a felperes személyiségi jogai bizonyítottan nem sérültek. A szállítások során a szükségletek elvégzésének a biztosított körülményei - figyelemmel a fogvatartottak és a szállítás biztonságának követelményeire, a konkrét eset megjelölése nélkül a fogvatartott szállításából eredő szükségszerű kényelmetlenség értékelhető súlyosságot el nem érő szintjére - embertelen, megalázó bánásmódot nem valósítottak meg. A munkából kiállítás a rendelkezésre álló adatok alapján indokolt volt, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem volt értelmezhető, különös tekintettel arra, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodás iratai alapján megállapítható volt, hogy a felperes szeméremszétség bűncselekmény elkövetése miatt töltötte szabadságvesztését, így a „szexuális beállítottság” hivatkozása nem a hátrányos megkülönböztetésre, hanem a fogvatartottakkal ebből eredő konfliktushelyzetre és a testi épség veszélyeztetettsége folytán a munka abbahagyásának indokoltságára utalt, amely személyiségi jogsérelmet ugyancsak nem valósított meg. A

felperes rabtársa általi, 2012. szeptember 18-án történt bántalmazása az alperesnek nem volt felróható, a felperes hivatkozásával szemben nem volt olyan perbeli adat, amely szerint objektív adatok feltárásával úgy figyelmeztette az alperes alkalmazottait az együttes elhelyezés, a testi épség sérelmének reális veszélyére, hogy abból levonható lett volna az a következtetés, hogy az alperes részéről az elvárható magatartás követelménye sérült akkor, amikor a felperest az őt bántalmazó fogvatartottal egy zárkában helyezte el. Ezzel együtt a beszerzett aggálytalan szakértői véleményből az is megállapítható volt, hogy a bántalmazás következtében a felperes nem szenvedett olyan súlyú sérüléseket, olyan értékelhető egészségromlása, maradványtünetei nem alakultak ki, amelyek mellett a sérelem kompenzálására alkalmas nem vagyoni kártérítés indokolt lett volna. A 2014. március 15. napját követő jogsértések esetén alkalmazandó sérelemdíjtól eltérően a nem vagyoni kártérítés intézményét a jogalkotó a szerződésen kívüli károkozás szabályai között helyezte el, így annak a törvényből következő - és nem csupán a bírói gyakorlat által kialakítandó - feltétele volt az akár köztudomású hátrány keletkezése, amely kiegyenlítése - elvileg egyenértékű lehetőségek biztosítása révén - pénzbeli kártérítéssel megalapozható. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján feltárt hátrányok pedig nem érték el a pénzbeli kompenzáció megítéléséhez szükséges mértéket. Az elkülönítésre vonatkozó jogszabályi rendelkezés csak a különböző büntetés-végrehajtási fokozatban tartózkodók, az életkor, a nem, az egészségi állapot és a dohányzás tekintetében áll fenn, a más biztonsági csoportba tartozó elítéltek együttes elhelyezése, önmagában a sérelem elvi esetleges veszélyének a hivatkozásával embertelen, megalázó bánásmódot ugyancsak nem alapoz meg.

Helyesen hivatkozott a felperes a megfelelő mozgástér hiányával kapcsolatos bírósági gyakorlatra és a befogadási kötelezettség ellenére a büntetés-végrehajtási intézet a nem megfelelő mozgástér biztosítása miatti felróhatóságára. A következetes bírói gyakorlat szerint a személyiségi jogot sérti, ha a büntetés-végrehajtási intézet a jogszabályban meghatározott fogva tartási körülményeket az előírt minimális mozgástér biztosításával nem teszi lehetővé a fogvatartott számára (Kúria Pfv.IV.21.778/2010/4., Pfv.IV.22.372/2011/9., Pfv.IV.21.654/2015/11). A megfelelő, egy főre jutó mozgástér biztosításának elmaradása embertelen, megalázó bánásmódot jelent, amely kompenzálásának következménye alól a befogadási kötelezettségre hivatkozás nem elégséges; a büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás, ezért a felperest a mozgástér hiánya miatt az intézményben ért sérelem miatt kártérítési felelősséggel tartozik.

Nem értett egyet az ítéletábra az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontjával, hogy annak a következménye, miszerint a felperes nem jelölte meg, hogy mely időszakban, mely zárkákban, hány személlyel együttes elhelyezése esetén és - a sérelem mértéke szempontjából - milyen jellegű hátrány érte, és ezért a bíróság nem mérlegelhetette azt, hogy az embertelen, megalázó bánásmód mennyiben valósult meg és milyen összegű nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható, ezért ebben a részben a kereset elutasításának volt helye.

Az elsőfokú bíróság - az alperes magatartása jogellenességének és felróhatóságának a felperes általi bizonyítása kivételével - lényegében helyesen adott tájékoztatást a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerint a bizonyításra szoruló tényekről és a bizonyítási teherről, ennek során arról, hogy a személyiségi jogsértés tényét, a nem vagyoni hátrány keletkezését, beálltát és mértékét a felperesnek kell bizonyítania. Ehhez kapcsolódóan a felperes indítványozta, hogy az alperes csatoljon kimutatást arról, hogy mely időszakban és hány személyes zárkában volt elhelyezve (11. sorszámú jegyzőkönyv, 5. oldal, ötödik bekezdés). Az alperes a bíróság felhívására azonban csak a zárkába helyezések nyilvántartásból kinyomtatott olyan listáját csatolta, amelyből nem volt megállapítható sem a zárkák mérete, sem a felperessel együtt elhelyezett fogvatartottak száma és az így biztosítható szabad mozgástér nagysága. A felek rendelkezésére álló információk alapján nem a felperes, hanem az alperes rendelkezett a releváns bizonyítékok felett, ezért a bizonyítás elnehezítésének, ellehetetlenítésének megakadályozása céljából helytelen volt az alperesi büntetés-végrehajtási intézet rendelkezésére álló adatok szolgáltatásának a hiányát a felperesre terhelni. A Pp. 206. §-ának (2) bekezdése a bizonyítékok mérlegelése során lehetőséget ad az eljáró bíróságnak a per adataival egybevetett mérlegelés alapján annak a meggyőződése szerinti megítélésére, hogy milyen jelentőséget kell tulajdonítani annak, ha a fél vagy képviselője valamely felhívásnak nem tett eleget. Az elsőfokú bíróság által a bizonyítási szükséghelyzet fel nem ismerése folytán elfoglalt eltérő jogi álláspontjából következően viszont az alperest nem figyelmeztette az adatok közlése elmaradásának a jogkövetkezményeire, ezért a kereset ebben a részben érdemben nem volt elbírálható.

A fentiekben kifejtettek alapján az ítélet tábla a Pp. 252. §-ának (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül a szabad mozgástér hiányára alapított személyiségi jogsértés megszüntetése és nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti részében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a részben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította azzal, hogy a hatályon kívül helyezés kiterjed az első fokú ítélet szerint az állam által viselendő eljárási illeték arányos részére is; egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett - a további hivatkozott jogsértések miatt nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló - részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A szabad mozgástér hiányára alapított kereset tárgyában megismételt eljárásban - amennyiben a felperes az erre irányuló indítványát fenntartja - az elsőfokú bíróságnak az alkalmazandó jogkövetkezmények terhével fel kell hívnia az alperest arra, hogy a felperes az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartásának teljes időtartama alatt időszakos bontásban csatolja be, hogy a felperest melyik időponttól melyik időpontig, milyen elnevezésű, légtérű és szabad mozgást biztosító területű zárkában és az egyes időszakokban hány személlyel együtt helyezték el. A kimutatást olyan részletességgel kell előadni, hogy abból napi pontossággal megállapítható legyen, hogy mikor teljesültek és mikor nem teljesültek a legkisebb szabad mozgástérre irányadó jogszabályi rendelkezések. Az így rendelkezésre álló adatok alapján kell meghatározni azt, hogy az ismertett jogalkalmazói gyakorlatra tekintettel a felperest ért nem vagyoni sérelem mértékét és annak a kompenzálására alkalmas nem vagyoni kártérítés összegét.

A felperes a nem megfelelő elhelyezése miatt - az egy főre eső szabad mozgástér hiánya mellett a jogerős részítélet szerint személyiségi jogsértést nem megvalósító, különböző biztonsági csoportba sorolt személlyel elhelyezése miatti sérelmével együttesen érvényesített - embertelen és megalázó bánásmód kompenzálására 2 600 000 forint nem vagyoni kártérítés iránt terjesztette elő keresetét. A másodfokú részítéletből következően így a fennmaradó 75 400 000 forint fellebbezett érték után a felperes a másodfokú eljárásban pervesztés lett, így a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésére és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésére és 14. §-ára figyelemmel személyes költségmentessége folytán a le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. §-ának (1) bekezdése szerinti mértékű legmagasabb fellebbezési illeték a teljes fellebbezett 78 000 000 forint összeghez arányosított részét az állam viseli. Az alperes a másodfokú eljárásban sem terjesztett elő költség igényt, ezért arról rendelkezni nem kellett.

A felperes a részítélet utáni másodfokú pervesztessége következtében a pártfogó ügyvéd munkadíját a Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálat Jogi Segítségnyújtó Osztály számú támogatást engedélyező határozata alapján az állam viseli, annak mértékét a Pp. 87. §-ának (2) bekezdése alapján a jogi segítségnyújtó szolgálat határozza meg.

A hatályon kívül helyezés folytán az eljárás 2 600 000 forint fellebbezett érték után folyamatban maradt, ezért az ítéletábla mindössze megállapította a feljegyzett fellebbezési illeték összegét a Pp. 252.§-ának (4) bekezdése alapján, amelynek viselése felől az elsőfokú bíróság fog döntést hozni az ügyet befejező határozatában. A felek egymással szembeni költség igénye hiányában pedig a hatályon kívül helyezéssel érintett részben sem kellett a másodfokú költségek összegét megállapítani.

Debrecen, 2017. április 6.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró,
Dr. Bakó Pál s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

tisztviselő